

Apoštolská konstituce o svátosti pomazání nemocných

Biskup Pavel, služebník služebníků Božích, na trvalou památku

Svátost pomazání nemocných je jedna ze sedmi svátostí Nového zákona, ustanovená od Krista, našeho Pána. To vyznává a učí katolická církev: „Svatý Marek to naznačil (Mk 6,13) a apoštol Jakub, příbuzný Páně, věřícím tuto svátost doporučil a vyhlásil ji. Praví: 'Je někdo z vás nemocný? Ať si zavolá představené církevní obce a ti ať se nad ním modlí a mažou ho olejem ve jménu Páně; modlitba spojená s vírou zachrání nemocného, Pán ho pozdvihne, a jestliže se dopustil hříchů, bude mu odpuštěno' (Jak 5,14-15).“¹

V církevní tradici, především liturgické, jak na západě, tak na východě, jsou pro pomazání nemocných svědectví už od starých dob. Zvláště stojí za zmínku dopis, který náš předchůdce Inocenc I. napsal Decentiovi, biskupu v Gubbio², a též ona úctyhodná modlitba k žehnání oleje nemocných „Sešli, Pane, svého Svatého Ducha, Utěšitele“ vkládaná do eucharistické modlitby³ a dosud uchovaná v Římském pontifikátu.⁴

V liturgické tradici pak byly během staletí různým způsobem přesněji určovány ty části nemocného těla, které měly být posvátným olejem pomazány, a bylo připojeno více formulí, doprovázejících pomazání modlitbou. Ty jsou obsaženy v rituálech různých církví. V římské církvi se ve středověku rozšířil zvyk pomazávat nemocné na místech smyslů a používat přitom formule „Skrze toto svaté pomazání a své láskyplné milosrdenství ať ti Pán odpustí všechno, čím ses provinil“, upravené pro jednotlivé smyslové orgány.⁵

Nauka o svátostném pomazání je vykládána rovněž v dokumentech všeobecných sněmů: florentského, a zvláště tridentského a druhého vatikánského.

¹ Srov. Tridentický sněm, Sessio XIV., *De extrema unctione*, cap. I (srov. tamtéž, can. 1): CT, VII, I, 355-356; Denz.-Schön. 1695, 1716.

² Ep. *Si Instituta Ecclesiastica*, 8: PL 20, 559-561; Denz.-Schön. 216.

³ *Liber Sacramentorum Romanae Ecclesiae Ordinis Annii Circuli*, ed. L. C. MOHLBERG (*Rerum Ecclesiasticarum Documenta, Fontes*, IV), Roma 1960, p. 61; *Le Sacramentaire Grégorien*, ed. J. DESHUSSES (*Spicilegium Friburgense*, 16), Fribourg 1971, p. 172; srov. *La Tradition Apostolique de Saint Hippolyte*, ed. B. BOTTE (*Liturgie-wissenschaftliche Quellen und Forschungen*, 39), Münster in W. 1963, pp. 18-19; *Le Grand Euchologe du Monastère Blanc*, ed. E. LANNE (*Patrologia Orientalis*, XXVIII, 2), Paris 1958, pp. 392-395.

⁴ Srov. Pontificale Romanum: *Ordo benedicendi Oleum Catechumenorum et infirmorum et conficiendi Chrisma*, nn. 18-20: ed. typ. 1971. O svátosti pomazání nemocných

⁵ Srov. M. ANDRIEU, *Le Pontifical Romain au Moyen-Age*, t. I, *Le Pontifical Romain du XIIe siècle* (Studi e Testi, 86), Città del Vaticano 1938, pp. 267-268; t. 2, *Le Pontifical de la Curie Romaine au XIIe siècle* (Studi e Testi, 87), Città del Vaticano 1940, pp. 491-492.

Potom, co florentský sněm vymezil podstatné prvky pomazání nemocných,⁶ sněm tridentský vyhlásil jeho ustanovení od Boha a jasně vysvětlil to, co je řečeno o svátostném pomazání v listě svatého Jakuba, především ve vztahu k vnitřní náplni a účinkům svátostí: „Vnitřní náplň je totiž milost Ducha Svatého, jehož pomazání stírá přečiny, zbývají-li ještě nějaké k odčinění, a také následky hříchu. Ulehčuje duši nemocného a posiluje ji tím, že v něm probouzí velikou důvěru v Boží milosrdenství. Takto pozdvižen snáší nemocný lehčeji obtíže i útrapy nemoci a snadněji vzdoruje pokušením ďáblovým 'zatímco on činí úklady patě' (srov. Gn 3,15). A někdy, prospívá-li to spáse duše, dosahuje nemocný i uzdravení těla.“⁷ Kromě toho prohlásilo posvátné shromáždění, že oněmi apoštolovými slovy je jasně řečeno, že „toto pomazání se má udělovat nemocným, především takovým, kteří onemocnili tak nebezpečně, že se zdá, že jsou na odchodu ze života, a proto se mu říká svátost umírajících.“⁸ A pokud jde o udělovatele, bylo vyhlášeno, že tuto svátost uděluje kněz.⁹

Druhý vatikánský sněm pak dodává: „Poslední pomazání se také, dokonce lépe, může nazývat pomazání nemocných. Není to svátost jen pro ty, kdo se octli v krajním ohrožení života. Proto je příhodná doba pro přijetí této svátosti jistě už tehdy, když věřící začíná být v nebezpečí smrti pro nemoc nebo stáří.“¹⁰ A že celá církev má na této svátosti velký zájem, prokazuje těmito slovy: „Svátostným pomazáním nemocných a modlitbou knězi doporučuje celá církev nemocné trpícímu a oslavenému Pánu, aby je posílil a zachránil (srov. Jak 5,14-16). Vybízí je, aby se dobrovolně přidružili ke Kristovu utrpení a k jeho smrti (srov. Řím 8,17; Kol 1,24; 2 Tim 2,11-12; 1 Petr 4,13), a tak byli prospěšni Božímu lidu.“¹¹

Ke všemu tomu bylo přihlédnuto, když byly obřady svátosti pomazání nemocných upravovány, aby to, co podléhá změnám, bylo přizpůsobeno potřebám dnešní doby.¹²

Ustanovili jsme, že svátostná formule bude pozměněna tak, aby vyjadřovala plněji svátostné účinky, používajíc slova apoštola Jakuba.

A protože olivový olej, který byl dosud předpisován k platnému udělení této svátosti, v některých krajích není anebo se obtížně získává, rozhodli jsme, na žádost mnoha biskupů, aby se napříště, pokud to bude vhodné, mohlo používat také jiného oleje, který však nechť je lisován z rostlin, poněvadž tak je podobnější olivovému oleji.

Co se týče počtu pomazání a částí těla, které mají být pomazány, zdálo se vhodnější obřad zjednodušit.

Tyto úpravy se dotýkají v některých věcech také vlastního svátost-ného úkonu. Rozhodli jsme tedy z naší apoštolské autority, aby napříště bylo v latinském obřadu zachováno toto:

SVÁTOST POMAZÁNÍ NEMOCNÝCH SE UDĚLUJE TĚM, KDO NEBEZPEČNĚ ONEMOCNĚLI. JSOU MAZÁNI NA ČELE A NA RUKOU OLIVOVÝM OLEJEM NEBO, POKUD JE TO VHODNÉ, JINÝM ROSTLINNÝM OLEJEM, POŽEHNANÝM PODLE PŘEDEPSANÉHO OBŘADU. A ŘÍKAJÍ SE PŘITOM, POUZE JEDNOU, TATO SLOVA:

⁶ *Decr. pro Armenis*, G. HOFMANN, Conc. Florent, MI, p. 130; Denz.-Schön. 1324.

⁷ Tridentský sněm., Sessio XIV, *De extrema unctione*, cap. 2: CT, VII, 1, 356; Denz.-Schön. 1696.

⁸ Tridentský sněm., Sessio XIV, *De extrema unctione*, cap. 3: CT, VII, 1, 356; Denz.-Schön. 1698.

⁹ Tridentský sněm., Sessio XIV, *De extrema unctione*, cap. 3, can. 4: CT, VII, 1; Denz.-Schön. 1697, 1719.

¹⁰ II. vat. sněm, Konst. o liturgii *Sacrosanctum Concilium*, č. 73; AAS 56 (1964), str. 118-119.

¹¹ II. vat. sněm, Věřouč. konst. o církvi *Lumen gentium*, č. 11; AAS 57 (1965), str. 15.

¹² Srov. II. vat. sněm, Konst. o liturgii *Sacrosanctum Concilium*, č. 1; AAS 56 (1964), str. 97.

„SKRZE TOTO SVATÉ POMAZÁNÍ AŽ TI PÁN PRO SVÉ MILOSRDENSTVÍ POMŮŽE MILOSTÍ DUCHA SVATÉHO. AT TĚ VYSVOBODÍ Z HŘÍCHŮ, AŽ TĚ ZACHRÁNÍ A POSILNÍ.“ („PER ISTAM SANCTAM UBCTIONEM ET SUAM PISSIMAM MISERICORDIAM ADIUVET TE DOMINUS GRATIA SPIRITUS SANCTI UT A PECCATIS LIBERATUM TE SLAVET ATQUE PROPITIUS ALLEVET.“)

V případě nutnosti však stačí pouze jedno pomazání na čelo nebo, za mimořádných okolností, na jinou vhodnější část těla. Říká se přitom celá formule.

Když se nemocnému, který přijal tuto svátost, uleví a pak se mu opět přitíží, může ji přijmout znovu; podobně i. při déle trvající nemoci, když se stav nemocného zhorší.

Po stanovení a vyhlášení těchto zásad o udělování svátosti pomazání nemocných schvalujeme naši apoštolskou autoritou *Obřady pomazání nemocných a péče o nemocné* upravené Kongregací pro bohoslužby. Zároveň v těch případech, kdy je toho zapotřebí, měníme předpisy *Kodexu kanonického práva* a jiné dosud platné zákony nebo je rušíme. Ostatní předpisy a zákony, které se vydáním těchto Obřadů neruší ani nemění, zůstávají ovšem platné a pevné. Latinský text těchto Obřadů, obsahujících novou svátostnou formuli, nabývá platností hned po jeho vydání. Texty v národních jazycích, připravené biskupskými konferencemi a potvrzené Apoštolským stolcem, nabudou platnost ode dne, který určí jednotlivé biskupské konference. Starého obřadu je možno používat až do 31. prosince 1973. Od 1. ledna 1974 budou užívat všichni, jichž se to týká, pouze nových Obřadů.

Chceme, aby tato naše ustanovení a předpisy pro latinský obřad byly pevné a účinné a aby jim, pokud to přichází v úvahu, nestála v cestě ustanovení a apoštolská nařízení vydaná našimi předchůdci, ani jiné předpisy, třeba i hodné zvláštní zmínky.

Dáno v Římě u Svatého Petra, dne 30. listopadu 1972, v desátém roce našeho pontifikátu.

PAPEŽ PAVEL VI.